

La immigració occitana a la costa de la Selva el 1637

VENTURA CASTELLVELL

Societat d'Onomàstica

Quaderns de la Selva, 23 (2011), 89-97

Resum: Una ordre reial de 1637 va obligar a tots els francesos establerts a la costa catalana a declarar davant de les autoritats els seu nom, origen, domicili, professió, estat civil, parents i propietats. La informació onomàstica d'aquest document és considerable. En ell apareixen els noms dels llocs i del bisbat d'on provenien, en alguns casos també el domicili i les terres que treballaven en els llocs de Lloret, Tossa i Blanes, així com els noms de les esposes, dels seus fills, néts i els d'altres parents.

Paraules clau: onomàstica, Occitània, immigració, antroponímia, cens.

Abstract: A royal order of 1637 forced all French residents in the Catalan coast to declare to the authorities their name, origin, address, profession, marital status, relatives and properties. This document provides a wealth of information on onomastic aspects. It contains the place names and the bishopric where they come, in some cases also their homes and the fields they cultivated in the villages of Lloret, Tossa and Blanes, and even the names of their wives, children, grandchildren and other relatives.

Keywords: onomastics, Occitania, immigration, antroponymy, census.

Centre
d'Estudis
Selvatans

Introducció

Durant els segles XVI i XVII l'afluència d'immigrants establerts per tot Catalunya procedents de l'altra banda dels Pirineus va ser considerable. A partir dels estudis d'Enric Moreu-Rey i, sobretot, de Jordi Nadal i Emili Giral¹ es va començar a conèixer l'impacte d'aquesta migració sobre el territori català que estudis posteriors han ampliat.² Aquesta comunicació se centra en l'onomàstica de les declaracions que els immigrants occitans del regne de França, habitants de les poblacions de la costa de la Selva, es van veure obligats a fer per ordre reial l'any 1637 a causa de la guerra entre les corones francesa i espanyola.³ Les declaracions contenen, a més, informació social, demogràfica i econòmica, ja que el document fa referència a les activitats professionals dels declarants, els familiars, l'edat, els anys de residència a Catalunya i les propietats que treballen. La informació onomàstica correspon a antropònims i topònims, occitans i catalans, molt similars entre ells per la proximitat geogràfica i lingüística i per l'assimilació que fa el parlant occità a l'hora de pronunciar els seus noms. Dels immigrants se n'esmenta l'origen geogràfic, l'ofici, l'estat civil, el nom i el lloc d'origen de l'esposa, el nom dels fill i el del pare (en ocasions, també el de la mare), i en pocs casos el seu origen, els noms dels fills o filles casats i els dels seus cònjuges, els dels néts i nétes, els germans i els cosins, el domicili i les propietats i les terres treballades a compte d'altri. En el cas dels antropònims s'han classificat pels cognoms dels declarants, els prenom masculins i femenins i les seves freqüències. Els topònims d'origen s'han agrupat per bisbats o dependències senyorials, indicant la seva situació segons l'actual divisió departamental francesa. S'han consultat mapes, atles, reculls d'onomàstica i pàgines d'Internet per a la seva correcta localització, tot i que no sempre ha estat possible perquè n'hi ha que no corresponen a comunes o agregats actuals, es refereixen a nuclis petits, potser desapareguts, o bé corresponen a noms de grafia i lectura dubtosa. Tampoc s'ha pogut indicar en la totalitat dels casos el seu nom en occità i l'actual i oficial en francès, com es pretenia fer. Els

- 1 Enric MOREU-REY. *Els immigrants francesos a Barcelona (segles XVI al XVIII)*. Barcelona: IEC, 1959; Jordi NADAL; Emili GIRALT. *Immigració i redreç demogràfic. Els francesos a la Catalunya dels segles XVI i XVII*. Vic: Eumo Editorial, 2000. Traducció del francès editada el 1960.
- 2 Carles MILLAS. *Els altres catalans del segle XVI i XVII*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2005. De les poblacions costaneres de l'Empordà, la Selva i el Maresme hi ha els treballs d'Anna-Maria Corredor i M. Alexandra Capdevila: Anna M. CORREDOR. «La vida dels francesos residents a la costa del Baix Empordà el 1637». *Estudis del Baix Empordà*, 19 (2000), p. 79-100; Anna M. CORREDOR. «Els cognoms dels francesos residents a la costa del Baix Empordà el 1637: aportació a l'antroponímia catalana». Dins: *Congrés Internacional de Toponímia i Onomàstica Catalanes*: (València, 18-21 d'abril de 2001). València: Universitat de València - Denes Editorial, 2002a, p. 61-69; Anna M. CORREDOR. «Les noms des immigrés français qui habitaient sur la côte de Girona en 1637». Dins: *La lingüística francesa en el nuevo milenio*. Lleida: Milenio, 2002b, p. 177-186; Maria Alexandra CAPDEVILA. «Gavatxos, gascons i francesos. L'allau francesa a la comarca del Maresme als segles XVI i XVII». Dins: *XVII Sessió d'Estudis Mataronins: 25 de novembre del 2000: comunicacions presentades*. Mataró: Museu Arxiu de Santa Maria - Patronat Municipal de Cultura, 2001, p. 107-113; Maria Alexandra CAPDEVILA. «Matricula de 1637. Una radiografia dels francesos residents al Maresme». *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, 44 (2003), p. 233-246.
- 3 Conservat a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, Consell d'Aragó, Secretaria de Catalunya, lligall 551. Són declaracions en català dels súbdits del rei de França habitants a la costa catalana l'any 1637 fetes a Tossa el 26 de febrer (f. 138-142), a Lloret el 27 (f. 142-145) i Blanes el 28 i 1 de març (f. 145 a 156).

topònims catalans s'han agrupat per poblacions, noms dels carrers, finques i dels selvatans que s'esmenten com a propietaris o que exercien alguna activitat.

Declarants

Els declarants són caps de casa, tenen família o són fadrins i declaren en català. L'escrivà interpreta i transcriu, en català, els seus noms i llocs d'origen.⁴

A Tossa hi ha 14 immigrants i les seves famílies. Deu declaren davant del batlle Ramon Riera; a més, el batlle ho fa per tres d'ells, absents, i un declara un cosí que té a casa seva. Són:⁵ *Steva Puydení*, del lloc de *Sant Sadorní*, bisbat de *Burdeus*; *Steva Llustrat*, de *Gen de Genís*, bisbat de *Gen*; *Pera Baxet*, de *la Gene*, bisbat de *Gen*; *Joan Camps*, de *la vila d'Argallet*, bisbat de *Rodés*; *Bernat Laumon*, del lloc de *Llaubagell*, bisbat de *Tula*; *Anhoni Mavila*, cosí de l'anterior; *Bernat Cabanyas*, del lloc de *Sant Martí*, vescomtat de *Torena*; *Alias Cabanyas*, lloc de *Sant Martí*, vescomtat de *Torena*; *Leonart Bordas*, del lloc d'*Aus*, bisbat de *Tolosa*; *Ramon Riba*, no sap d'on és; *Gaspar Baltesar la Garriga*, del lloc de *Pena*, bisbat de *Gen*; de n. *Calvinyà del Codolà*, *Joandó*, i n. *Bohet* no es diu el lloc d'origen.

A Lloret hi ha 11 famílies d'immigrants. El deu primers declaren davant del batlle *Joan Bernich* i l'últim ho fa el batlle per ell. També hi és present *Jacobo Fornach y Roura*, de *Blanes*. Són: *Pera del Peix*, del lloc de *Frensony*, bisbat de *Tolosa*; *Joan Sahuc*, de *Vendres*, bisbat de *Besiés*; *Domingo Benavent*, de *la vila de Vilanova de Mos*, bisbat de *Comenja*; *Uguet Barneda*, del lloc de *Calurach*, bisbat de *Cous*; *Joan Forga*, del lloc d'*Aulon*, bisbat de *Comenge*; *Joan Galí*, de *la parròquia de Marque*, bisbat de *Tula*; *Joan de Pui*, de *Castell Mauro*, bisbat de *Basas*; *Anthoni Busquets*, de *la vila de Tornacopa*; *Joan Rocha*, del lloc de *Feixes*, bisbat de *Tolosa*; *Perris Mijà*, de *la ciutat de Gen* i *Anthoni Fontanet*, que no diu d'on és.

A Blanes hi ha 40 immigrants, tres d'ells amb l'esposa i un amb un fill, nascuts en terres del regne de França; 36 declaren a casa de Carles Gelpí, hostaler, i davant del batlle Benet Sendraner,⁶ Pere Fornaca declara per un fadrí i el batlle ho fa pels tres últims, tots quatre absents. Són: *Bernat Comas*, del lloc de *Dau-masa*, bisbat de *Rius*; *Anthoni Gallart*, de *Sant Flor Deubèrnia*; *Garau Comas*, del lloc de *Pomgach*, bisbat de *Sant Flor*; *Miquel Brunet*, del lloc de *Ganyach*, bisbat de *Cous*; *Joan Penisenton*, del lloc de *Ganach*, bisbat de *Pàmies*; *Joan Citra*, del lloc de *Masquera*, bisbat de *Gen*; *Steva Ruffí*, del lloc de *Carnach*, bisbat de *Cous*; *Anthoni Barrera*, de *la vila de Briva la Gallarda*, bisbat de *Limotges*; *Martí Forner*, de *Lió*; *Joan Biana*, d'*Auira*, bisbat de *Lió*; *Joan Burset*, del lloc de *Torno*, bisbat de *Gen*; *Andreu Vilar*, de *Romanyach*; *Ramon Call*, del lloc de *Llobajach*, bisbat de

4 Anna-Maria Corredor (2002b) estudia l'antroponímia dels francesos de Tossa, Lloret i Blanes des d'un aspecte formal i semàntic i els classifica segons el seu origen.

5 Escric en cursiva els noms mantenint les grafies originals i accentuant-los, conscient que puc errar en algun cas. La lletra *n* minúscula la utilitzaven quan desconeixien el prenom o el cognom.

6 Escrit *Sendraner* en una ocasió i *Sandraner* en una altra.

*Caur*s; Ramon Sadorní, del lloc de Perpers, del Llengadoch; Joan Serra, del lloc de Vilanova, comtat de Foix; Joan Saní, no indica cap lloc; Joan Duran, no sap d'on és; Joan Brunet, no indica cap lloc; Joan Duran, del lloc d'Albi Delbigés; Anthoni Joan Forns, del bisbat de Sarlat; Joan Texidor, del lloc de Mayvastre de Beyo, bisbat de Claramó; Joan Beret, del lloc de Riumont, bisbat de Cossarans; Joan Anglada, del lloc de Gudas, *musur de Mirapeix*; Anthoni Portas, del lloc de Tayrach, bisbat de Gen; Joan Barrera, del lloc de Marsillach, bisbat de Limonge; Pera Babre, del lloc de Parlan, bisbat de Sant Flor Deubèrnia; Joan Portals, del bisbat de Cordos; Julià Fuet, del lloc de Sant Joan de Benaix, *musur de Mirapeix*; Joan Brasset, del lloc de Sant Miquel de Lanes, bisbat de Mirapeix; Steva Braset, del lloc de Sant Miquel de Llanes, *musur de Mirapeix*; Joan Gayo, de Sant Flor Deubèrnia; Guillem Brossa, de Llimós; Pera Serdà, de Toixa, bisbat de Narbona; Pera Sadorní, no diu el lloc; Jacas de Ramon Capí, de Sant Joan de Rubenach, bisbat de Let; Jauma Vilar, del lloc de Robanach; d'un fadrí francès, de Guillaumes n. i de dos fadrins més no es diu el lloc.

Antropònims

Hi ha 64 declarants, tots homes. El prenom més usual és Joan i el porten 22 individus, seguit de Pere, grafiat *Pera* en cinc ocasions i *Perris* en una, *Anthoni* en cinc casos, *Steva* quatre, Bernat i Ramon tres, Jaume dos (escrit *Jauma* i *Jacas*) i en una ocasió *Alias*, Andreu, *Anthoni Joan*, Domingo, *Garau*, Gaspar Baltesar, *Guillaumes*, Guillem, Julià, Lleonart, Martí, Miquel i *Uguet*. En dos casos només hi ha el cognom, *Joandó* i *Bohet*, en una cognom i renom, *Calvinyà del Codolà*, i de tres fadrins no es diu cap nom. El cognoms són variats i només vuit apareixen en dues ocasions: *Barrera*, *Braset* o *Brasset*, *Brunet*, *Cabanyas*, *Comas*, *Duran*, *Sadorní* i *Vilar*. La resta en una ocasió: *Anglada*, *Babre*, *Barneda*, *Baxet*, *Benavent*, *Beret*, *Biana*, *Bohet*, *Bordes*, *Brossa*, *Burset*, *Busquets*, *Capí*, *Call*, *Calvinyà*, *Camps*, *Citra*, *de Pui*, *Fontanet*, *Forga*, *Forner*, *Forns*, *Fuet*, *Galí*, *Gallart*, *Gayo*, *la Garriga*, *Joandó*, *Laumon*, *Llustrat*, *Mijà*, *Penisenton*, *Portals*, *Portas*, *Puydení*, *Riba*, *Rocha*, *Ruffi*, *Sahuc*, *Saní*, *Sardà*, *Serra* i *Texidor*. N'hi ha un que només indica el prenom, *Guillaumes*, un altre el renom, *del Peix*, i de tres no se'n sap ni nom ni cognom. De renoms n'hi ha tres, *de Ramon* i els esmentats *del Codolà* i *del Peix*.

Entre els immigrants n'hi ha 43 de casats, 2 casats dues vegades, 5 viudots i 14 solters. Només es coneix el prenom de 48 esposes de les 52 que s'indiquen, perquè en quatre ocasions no hi ha nom. El prenom més abundant és *Margarida*, que el porten set dones; *Crestina* (en una ocasió *Cristina*) i Maria el porten sis esposes; *Caterina*, quatre; Àngela i *Eulària*, tres; *Elizabet* i Joana, dues, i quinze, una, dotze de les quals són catalanes (Anna, Clara, Eleonor, Ignés, Isabel, Julita, Llàcia, Magdalena, Marianna, Paula, Ponsa i Victòria) i tres són occitanes (*Ant-hònia*, Joana Anna i *Samansa*). Només consta el cognom de sis de les esposes, dues porten el nom del pare, *Portas* i *Casas*; una el de *Gassol*, que no ho diu però que també deu ser el nom patern perquè no és el del marit; dues més, el nom del pare

o del marit feminitzat, *Masiana* i *Sadornina*, i el de l'única que en porta, *Anthònia Guillema*, és feminització de Guillem, possible nom del pare.

En 40 declaracions es diu el nom del pare de l'esposa, 27 amb nom i cognom i 13 amb el cognom precedit d'una *n.* perquè no es diu el nom del pare. Sis són de Tossa (*Anthoni Burch*, *n. Calsada*, *Nicolau Prats*, *Benet Cellers*, *n. Roura* i *Vidal de Lloret*), vuit de Lloret (*Pera Calmont*, *Pera Doray*, *Salvi Dorca*, *n. Gibert*, *n. Gibernau*, *Narcís Guàrdias*, *Joan Masià* i *n. Seragossa*), un és de Blanes (*Anthoni Vidreras*), quinze són catalans i no es precisa la població (*Pera Andreu*, *n. Bruxa*, *Pau Busquets*, *n. Casas*, *n. Hort*, *n. Martí*, *Jauma Miret*, *Puig de Viladrau*, *Bernat Rocha*, *Steva Roura*, *Anthoni Royira*, *Pera Ruirans*, *Joan Sirvent*, *Pera Sopedas* i *Antoni Tomàs*), set són francesos (*n. Alecay*, *Joan Brosset*, *Pera Comas*, *Pera Joan*, *Joan Marcho*, *Anthoni Portas* i *Anthoni Yglésias*) i tres no diuen d'on són (*n. Cavaller*, *n. Roch* i *n. Romago*). Tampoc no es coneixen els noms ni el lloc d'origen dels pares de les tres esposes que es declaren franceses. En 13 ocasions es diu el nom de la mare de l'esposa; una de Tossa (*Ponsa*) i quatre de Lloret (*Anna*, *Eulària*, *Joana* i *Isabel Masiana*, dona de *Joan Masià* i mare de *Joana Masiana*). Les altres sis són catalanes, però no es diu d'on són (*Caterina*, *Eulària*, *Joana*, *Hyerònima*, *Maria* i *Crestina Portas*, dona d'*Anthoni Portas* i mare de *Caterina Portas*), n'hi ha una d'*Ostalrrich* (*Joana*) i una occitana (*Guillauma*).

Algum immigrants informen del nom de 87 descendents, 49 fills i 38 filles. La resta no diuen el nom. Entre els noms masculins el més abundant és *Joan*, en nou ocasions, segueix *Pera* en sis, *Jauma* i *Anthoni* (un d'ells *Toni*) quatre, *Francesch* tres, *Garau* i *Joseph* dos, i catorze noms en una ocasió (*Barthomeu*, *Bernat*, *Bernat Domingo*, *Domingo*, *Gregori*, *Guillem*, *Joan Francesch*, *Lleonart*, *Mateu*, *Miquel*, *Narcís*, *Nicolau*, *Pera Joseph*, *Pons*, *Steva* i *Pau*, l'únic occità de naixement). En tres casos hi ha fills amb el mateix nom (dos *Pera*, dos *Miquel* i dos *Anthoni*) tots de Blanes. Entre els noms de les filles sobresurt *Margarida*, en set ocasions, segueix *Catherina* o *Caterina*, en cinc, *Maria* i *Paula* en quatre, *Anna* en tres, *Àngela*, *Crestina*, *Magdalena*, *Marianna* en dues i *Caterina Maria*, *Eulària*, *Joana* i *Ignés* en una sola ocasió. *Miquel Brunet* té tres filles i només diu el nom de dues, mentre que *Garau Comas* dona el mateix nom, *Eulària*, per a dues filles. Només cinc declaren que tenen néts o nétes, amb un total de dotze criatures (cinc néts, sis nétes i un en què no s'indica el sexe) i de quatre en sabem el nom (*Joan*, *Francesch*, *Magdalena* i dues *Maria*).

Hi ha dotze germans, dos cosins i 11 gendres o nores dels immigrants. *Joan Camps* diu que té un germà, *Joan* (sic), que viu a *Madramanya*, municipi del Gironès; *Alias Cabanyas* i *Bernat Cabanyas*, es declaren com a germans; *Anthoni Barrera* diu que té un germà, *Joan Barrera*, a Blanes, en canvi *Joan Barrera* no declara cap germà ni cap parent; *Ramon Sadorní*, de Blanes, té dos germans, *Pera* que està al *Molí de la Rocha* i *Jauma*, que és mossò de *Miquel Domènech* de Blanes, en canvi *Pera* diu que no té cap parent a Catalunya i *Jauma* no apareix com a declarant; *Joan Serra* té un germà, *Andreu*, a *Caldes*; *Joan Anglada* en té un, *Ramon*, a *Vilassà*; *Pera Babre*, de Blanes, té un germà que es diu *Pera* (sic) a Lloret, on no hi ha cap

declarant amb aquests cognom; *Julià Fuet* té un germà, *Anthoni*, a Tordera; *Steva Braset* diu que en té un, *Joan Braset*, a Blanes, en canvi Joan no en declara cap; *Jauma Vilar* de Blanes, declara que té un germà, *Andreu*, a Blanes, i *Andreu* diu que no té cap parent. *Bernat Laumon* té dos cosins germans (*Antoni Mont*, que viu a *Palafurgell*, i *Anthoni Mavila*, que viu a casa del declarant). Entre els gendres i les nores hi ha *Anthoni Farrer* i *Victòria*, que ho són de *Joan Galí*, de Lloret; *Anna*, filla de *Narcís Corbera* i *Crestina*, i *Onofre*, de *Garau Comas*, de Blanes; *Joan Rams*, de *Miquel Brunet* de Blanes; *Clara*, filla de *Joan Roure*, i del francès *Bernat Comas*, de *Joan Burset*, de Blanes; *Roch Busquets*, de Blanes, de *Joan Brunet*; n. *Monner*, de Blanes, de *Joan Duran*, de Blanes; *Anthoni Barrera*, francès, d' *Anthoni Portas*, de Blanes; i *Marianna*, filla de *Lleonart* de Calella, de *Joan Portals* de Blanes.

Topònims occitans: bisbats i altres demarcacions territorials

La majoria dels declarants indiquen el lloc de procedència i el bisbat al qual pertany, altres fan referència al comtat, al vescomtat, al *musur*⁷ o a un territori amb nom històric o geogràfic reconegut. A continuació s'indica en cursiva els topònims tal com surten en el document, en occità el lloc (quan es coneix) i el departament (dep.), i l'oficial en francès entre parèntesis si és diferent de l'occità.

Bisbat d'Agen (de *Gen* en el document): Les poblacions són del dep. d'Òlt e Garona, la seu del bisbat és *la ciutat de Gen* o *de Gen de Genís*, és a dir, *Agen d'Agenés*, i a més els llocs *Pena*, *Pena d'Agenés* (*Penne d'Agenais*), *Masquèra*, *Torno*, *Tornon*, (*Tournon*), *Tayrach*, *Tairac* (*Tayrac*); un indica el territori, *la Genés*, l'*Agenés*.

Bisbat d'Albi: Lloc de *Cordos*, *Còrdas* (*Cordes-sur-Ciel*), del dep. de Tarn; *Cordos* no és bisbat, tal com diu el declarant.

Bisbat d'Alet (de *Let* en el document): Dos llocs del dep. d'Aude, *Rovenac* (*Rouvenac*), escrit *Romanyach* i *Robanach*, i la veïna parròquia de *Sant Joan de Rubenach*, ara *Sant Joan de Paracòl* (*Saint-Jean-de-Paracol*).

Bisbat d'Aush: lloc d'*Aus* (*Auch*), dep. de Gers; el declarant diu que és del bisbat de Tolosa quan hauria de dir comtat de Tolosa, perquè *Aush* té bisbat propi.

Bisbat de Basas: *Basats* (*Bazas*), en el dep. de Gironda, lloc de *Castell Mauro*, *Castèl Mauron* (*Castelmoron-d'Albret*).

Bisbat de Besiers: *Bésiers* (*Béziers*), en el dep. d'Erau, lloc de *Vendres*.

Bisbat de Bordèus: *Bordèu*, (*Bordeaux*), del dep. de Gironda, lloc de *Sant Sadorní*, no localitzat.

Bisbat de Càors: escrit *Cous* en tres ocasions i *Caur*s en una ocasió (*Cahors*), del dep. d'Òlt, a més de Càors, hi ha *Ganyach*, *Ganhac* (*Gagnac-sur-Cère*) i *Carnach*, *Carnac* (*Carnac-Rouffiac*); del dep. de Perigòrd, el lloc de *Llobajach*, *Lobejac*. El lloc de *Calurach* no localitzar.

⁷ *Musurt* és un gal·licisme per *missenyor* o *monsenyor* (v. *Diccionari català-valencià-balear*).

Bisbat de Claramó: Clarmont d'Auvèrnhe (Clermont-Ferrand), en el dep. de Puèi Domat, lloc de *Mayvastre de Beyo*, no localitzat.

Bisbat de Comenge (escrit *Comenge* o *Comenja*; *Commingses*). La seu del bisbat està a Sent Bertran de Comenge, dep. de Hauts Pirenèus; lloc d'*Aulon*, dep. de Garona Nauta, i *Vilanova de Mos*, no localitzat.

Bisbat de Cossarans: Coseran (Couserans), lloc de *Riumont*, Rimont, del dep. d'Arièja.

Bisbat de Limòtges o Lemòtges (escrit *Limotges* o *Limonge*; *Limoges*). La seu del bisbat està al dep. de Nauta Vinyana, el lloc de *Briva la Gallarda*, Briva la Galharda (Brive-la-Gaillarde) en el dep. de Corresa, i el lloc de *Marsillach*, Marcihac, no està localitzat.

Bisbat de Lió (Lyon): dep. del Rhône, l'únic que no pertany a terres occitanes; el declarant diu que és de *Lió* sense esmentar el bisbat, i el següent diu que és d'*Aura*, lloc sense localitzar, «del mateix bisbat».

Bisbat de Mirapeish: només un s'hi refereix, altres tres diuen que són *de musur de Mirapeix* (Mirepoix), dep. d'Arièja, dels llocs de *Gudas*, Gudàs (Gudas), *Sant Joan de Benaix*, Benaish (Bénaix), encara que potser és la veïna població de Sant Joan d'Aigavivas perquè la parròquia de Benaish està dedicada a la Santa Fe; *Sant Miquel de Lanes* o *Sant Miquel de Llanes*, Sant Miquèl de Lanes (Saint-Michel-de-Lanès) és del dep. d'Aude.

Bisbat de Narbona (Narbonne): en el dep. d'Aude, hi ha els llocs de *Limós* (Limoux), i *Toixa*, Tuissan (Tuchan).

Bisbat de Pamis: Pàmias (Pamiers), en el dep. d'Arièja, lloc de *Ganach*, Ganac.

Bisbat de Rius: Rius de Pelapòrc (Rieux-de-Pelleport), del dep. d'Arieja, lloc de *Daumasa*, Daumasan (Daumasan-sur-Arize). *Bisbat de Rodés* (Rodez), dep. d'Avairon, vila d'*Argallet*, lloc no localitzat.

Bisbat de Sant Flor (Saint-Flour): dep. de Cantal; els llocs esmentats són *Sant Flor Deubèrnia*, *Parlan*, Parlan, i *Pomgach*, no localitzat.

Bisbat de Sarlat: dep. de Dordonha; l'únic declarant només dóna el nom del bisbat.

Bisbat de Tolosa (Toulouse): en el dep. de Garona Nauta, llocs de *Frensony* i *Feixes*, cap dels dos localitzats.

Bisbat de Tula (Tulle), en el dep. de Corresa, lloc de *Llaubagell* i parròquia de *Marque*, cap dels dos localitzat.

En poques ocasions indiquen una altra referència administrativa que no sigui el bisbat. Hi ha dos germans que són del vescomtat de *Torèna* (Turenne), en el dep. la Corresa, del lloc de *Sant Martí* (dues comunes porten aquest nom i no es pot precisar quina és). Un altre diu que és del *comtat de Foix*, Foish, del lloc de *Vilanova* (nom que abunda i no es pot precisar a quin es refereix). Altres indiquen territoris geogràfics o històrics més amplis com *Sant Flor Deubèrnia* (Auvèrnhe), *Gen de Genís* (Algenès) o el lloc no localitzat de *Perpers* del *Llengadoch* (Lenga-

dòc). Un cas a part és *Calvinyà del Codolà*, immigrant que no diu d'on és i se'l coneix amb dos noms d'origen toponímic, *Calvinyà* perquè potser era originari de Calvinhac (Calvignac), comuna de Carcin, en el dep. d'Òlt, i *Codolà*, de Codolar, topònim de Tossa. Encara caldria afegir el lloc de *Tornacopa* (Tournecoupe), sense cap indicació de situació, i que podria correspondre a un lloc o comuna del dep. de Gers. A més hi ha dos immigrants que no saben d'on són i dotze que no diuen res del seu origen.

Onomàstica catalana: domicilis, finques i propietaris

Tossa, Lloret i *Blanas*, i en alguna ocasió *Blanes*, és tal com apareixen escrits els noms dels pobles. A Tossa tres declarants viuen al *Reval* o *Raval*, un a la casa de *Sant Garau* i els altres a casa de l'esposa o no ho indiquen. A Lloret dos tenen casa, altres viuen a casa de l'esposa, en tenen una d'arrendada o no ho indiquen; en cap cas diuen el nom del carrer o del barri. A Blanes, set viuen a *la Massaneda*, un al *Reval*, un a *la Riera* i un altre viu *sota la iglésia en lo Cap del Raval*. *Jauma Vilar* viu a *casa d'en Vieda*, el seu amo, *Pera Serdà* viu i treballa a Blanes però té el domicili i la família a Barcelona. Dos s'estan fora del nucli urbà, al *Mas Morull* i al molí de *la Roca*. La resta viuen a casa de la dona o dels sogres, no tenen casa o no ho indiquen. *Joan Burset*, el més gran dels propietaris entre els occitans de Blanes, viu al *Mas Morull*, té una casa al *carrer de la Mare de Déu Antiga* i una altra al *carrer de la Riera* i de *la Mare de Déu Antiga*, que ocupa Miquel Boix.

Els declarants diuen que tenen peces de cultura, de bosc, de vinya, una boïga o terra erma, en propietat, de l'esposa o arrendades. A Tossa els llocs són *Matamala*, una artiga de *Ramon Riera*, el *Bosch de Conill*, el lloc d'*Alcan*, el *Morter d'en Suna*, *Calamolís* o *Calamorí* (escrit de les dues maneres), el lloc dit *Ginali* i un hortet *prop la Ribera de dita vila*. A Lloret estan *prop lo Pou de dita vila*, en el territori de *Trianel·l*, a *Mongoda*, a la *Vinya Rielara*⁸ o en un *camp que és d'en Pla*. A Blanes en el territori dit *Pont de Ramis*, en el del *Torrent de las Vernas* i al territori dit *al Puig de Soldo*, a *Valldolix*, al *Torrent de Malcompàs* o en una heretat situada *prop Sant Anthoni*. També diuen que han sembrat blat, civada, mestall o faves en els camps d'en *Montells*, del *cavaller Puigvert*, d'en *Pifarrer*; de *Bartohomeu Oliver*, de *Pau Torres*, d'en *Bruguer*, de la *senyora Alemanya*, de *na Pascola* i d'en *Crexell* o en terres de mossèn *Pifarrer*. Dintre de la població el francès conegut per *Guillaumes* té una botiga i fora de Blanes declaren a *Palafolls* una peça de cultura *prop lo molí de Roig* i un tros de terra sembrat en un *camp del Coxo Agostí de Hostalrich*.

Entre els noms de selvatans apareixen quan s'indica per qui treballen alguns dels immigrants. Així, a Tossa, *Gaspar Baltesar la Garriga* aprèn l'ofici de ferrer amb *Salvi Mascort*. A Lloret, *Joan Rocha* és mossò de *Jauma Sala*. A Blanes, *Steva Ruffi* declara que n. *Genís*, teixidor de lli, li deu 8 lliures, i *Pera Fornaca* diu que tenia un fadrí francès que se n'havia anat de casa per no haver de declarar. També

8 *Alcan*, *Morter d'en Suna* i *Ginali*, de Tossa, i *Vinya Rielara*, de Blanes, són noms de lectura imprecisa.

a Blanes, *Joan Penisenton* fa de mosso de *mestre Anthoni*, clavetaire, *Andreu Vilar* de *n'Alamanyo*, traginer, *Ramon Sadorní* de *Miquel Domènech* i *Joan Serra* de la viuda *Caliona*.

Conclusions

La matrícula dels francesos de 1637 conté una rica informació onomàstica en un espai i en un temps concret. Ens informa de la forta presència d'immigrants a la costa selvatana provinents de les terres del sud del regne de França, majoritàriament occitans, amb els seus noms i llocs d'origen i confirmen l'arrelament de molts d'ells, casats amb catalanes i amb nombrosa descendència. S'observa la presència de cognoms idèntics o similars als dels catalans de l'època (*Comas*, *Cabanyas*, *Camps*, *Garriga*, *Forner*, *Riba* o *Vilar*) a causa de la similitud i proximitat de les dues llengües, al costat d'altres clarament occitans (*Babre*, *Gayo*, *Laumon*, *de Pui* o *Puideví*). En el cas dels prenom, es pot observar l'ús de noms idèntics als habituals a Catalunya, amb poques excepcions (*Jacas* i *Guillaumas*). El fet que els immigrants siguin majoritàriament de parla occitana, declarin en català i l'escriuà anoti els cognoms i els noms dels llocs d'origen també en català, mostra una onomàstica occitana ben allunyada de l'actual afrancesada, amb retocs catalans però més fidel a l'original. Aquests llocs són occitans, excepte dos que són del bisbat de Lió. Es completa la informació onomàstica amb alguns noms dels domicilis (la casa de *Sant Garau* a Tossa, o el *carrer de la Mare de Déu Antiga* i el *Mas Morull*, a Blanes) i de les terres que treballen, així com els d'alguns dels propietaris de Tossa, Lloret i Blanes, que els tenen contractats.